

FILMSKA ENCIKLOPEDIJA

JUGOSLAVENSKI LEKSIKOGRAFSKI ZAVOD »MIROSLAV KRLEŽA«, ZAGREB 1986. Najnovije enciklopedijsko izdanje Jugoslavenskog leksikografskog zavoda »Miroslav Krleža«, posvećeno je najmlađoj, filmskoj, umjetnosti. Filmska enciklopedija, prvo takvo izdanje u Jugoslaviji i jedno od malobrojnih u svijetu, izlazi u dva sveska, od kojih se je prvi svezak (koji obuhvaća pojmove od A do K) pojavio u knjižarskim izlozima početkom 1987. godine. Urednik Enciklopedije je dr Ante Peterlić, a u višegodišnjem radu na prikupljanju, sistematiziranju i obradi podataka sudjelovalo je oko 80 suradnika, fimologa, filmskih kritičara, teoretičara filma i filmskih autora iz cijele Jugoslavije.

Koristeći iskustva stečena proučavanjem filmskih enciklopedija koje su do sada tiskane u svijetu (filmska enciklopedija na str. 361 navodi ukupno dvanaest zemalja svijeta koje imaju filmsku enciklopediju ili slično djelo koje zadovoljava kriterije enciklopedije; također, treba napomenuti da su ranijih godina kod nas tiskana dva djela koja na enciklopedijski način obrađuju filmske pojmove: Boško Tokin i Vladeta Lukić: Filmski leksikon, Novi Sad, 1953, i Jan Beran: Rječnik filmske umjetnosti, Sarajevo, 1971. Filmska enciklopedija Jugoslavenskog leksikografskog zavoda nastoji šire nego što je to učinjeno drugdje, iscrpno obraditi cjelinu fenomena filma i njegovu složenu problematiku kao dijela ukupnog društvenog života. Zbog toga je već u pristupu obradi pojedinih pojmova prisutna težnja da se film kompleksno prezentira: kao grana umjetnosti, industrija, sredstvo komuniciranja, razonoda. U skladu s time, Filmska enciklopedija pruža bitne informacije o filmskom stvaralaštvu, povijesti filma, nacionalnim kinematografijama, stilovima, žanrovima, teorijskim pojmovima, filmskoj industriji, tehnici, ustrojstvu kinematografije, filmskoj literaturi i školama. Kao posebnu vrijednost treba istaći da su u ovome djelu obrađena i dodirna područja filma i drugih umjetnosti, te filmologije i drugih znanstvenih disciplina. Za razliku od drugih filmskih enciklopedija koje su pretežno ili biografske ili tehničke, ovdje je uspješno povezan biografski (autorski) pristup sa pružanjem informacija o svim značajnim tehničko-tehnološkim podacima o filmu i filmskoj industriji.

U biografskim člancima povezana je cjelovita informacija o filmskom autoru s iscrpnim podacima o najvažnijim djelima toga autora, tako da se potpuna informacija dobiva na jednome mjestu i izbjegava suvišno traženje.

Predviđeno je da Filmska enciklopedija sadrži ukupno oko 5500 enciklopedijskih odrednica, od kojih je u prvome svesku obrađeno 2714 jedinica koje su ilustrirane sa 777 crno bijelih i 300 kolor fotografija.

Da bi se uspješno ostvario ovaj projekt autori se nisu mogli osloniti samo na postojeće rezultate filmskih istraživanja, već je trebalo u pripremi ove edicije izvršiti i niz istraživanja izvorne građe, čime posredno ovo djelo utječe i na sistematizaciju i upotpunjavanje ukupnog fonda spoznaja dobivenih filmskim istraživanjima (posebno se to odnosi na povijest filma i kinematografije na tlu Jugoslavije). U tim istraživanjima korišten je uz ostalo i fond Arhiva i Kinoteke Hrvatske.

Filmska enciklopedija izazvala je do sada velik interes u zemlji i inozemstvu, što se vidi i na promocijama koje su održane u nizu gradova. Stjecajem okolnosti, prva (neslužbena) promocija održana je u Los Angelesu, od kuda je i stiglo niz pohvala filmskih stručnjaka, posebno na račun njene objektivnosti, potpunosti i cjelovitog pristupa fenomenu filma.

I na kraju treba napomenuti da je u prvome svesku, uz opći pojam kinoteke, u posebnom članku data iscrpna informacija i o Kinoteci Hrvatske pri Arhivu Hrvatske. (VJEKOSLAV MAJCEN).

GOLUB DOBRAŠINOVIĆ, »VUK I ARHIVSKI DOKUMENTI«, REFERAT NA TREĆEM SAVEZONOM SAVJETOVANJU ARHIVSKIH RADNIKA JUGOSLAVIJE, ZADAR 1987. Ova godina, 200-obljetnica rođenja Vuka Stefanovića Karadžića, proslavlja se na radni i svečan način i u našoj zemlji i u inozemstvu. I arhivski radnici Jugoslavije pridružili su se toj proslavi na Trećem saveznom savjetovanju arhivskih radnika Jugoslavije, pa je u okviru treće teme 8. listopada 1987. god. u Zadru bilo govora o sadržajima pod naslovom »Vuk i arhivski dokumenti«. Podneseni su koreferati »Vuk — Matica srpska i kulturni krugovi u Vojvodini« (Vera Trujić), »Pobeda posle smrti — uvođenje Vukovog pravopisa u Srbiji« (Ljubodrag Popović), »Šime Ljubić između Vuka Stefanovića Karadžića i talijanskog Risorgimenta« (Ivo Pederin), »Vuk i Zadar« (Milenko Pečić) i »Refleksi Vukovog rada i djelovanja na području Historijskog arhiva u Slavonskom Brodu« (Mladen Stanković), a glavni referat iznio je Golub Dobrašinović iz Beograda: »Vuk i arhivski dokumenti«.

S obzirom na to da je referat umnožen i podijeljen na samom savjetovanju, postao je pristupačan i široj javnosti, što je vrlo koristan postupak. Dobrašinović je problemski predstavio tri osnovne cjeline: »smisao Vukov za arhivski dokumenat, njegov istraživački rad ove vrste i, najzad, arhivalije u Vukovoj zaostavštini«, te je u tome smislu i razvrstao sadržaj svojeg izlaganja. Tako, pored ostalog, autor upozorava na to kako je Vuk odlazeći u Beč nosio sa sobom svoju ranu prepisku, onu još iz ustaničkih dana. U doba teško i prepuno zla Vuk je stigao i na to misliti. Time je zapravo zasnovao svoj značajan arhiv, koji je sačuvan, a do danas se razvio u kapitalno spremište građe za izučavanje naše novije povijesti. No, Vuk je bio i marljiv arhivski istraživač, pa Dobrašinović upozorava na to da je Vuk već 1818. god. obilazeći Fruškogorske manastire proučavajući listine i povelje, a već slijedeće godine i dokumente u Moskvi. O nekim svojim arhivskim istraživanjima Vuk je objavio i posebne izvještaje. Znatno je broj sačuvanih Vukovih ispisa i bilježaka iz građe u raznim spremištima, u jugoslavenskim i stranim zemljama. Inače, arhivalije zatečene u Vukovu posjedu, kao i ostali dijelovi Vukove pisane zaostavštine, došli su rano u posjed srpske vlade — već 1884. godine. Time je i trajno sačuvano sve ono blago koje se i danas s pažnjom proučava — o čemu govori G. Dobrašinović u svome referatu na arhivskom savjetovanju. Tu ima i objavljenih i neobjavljenih rukopisa, ima i mnoštvo ispisa i bilježaka koji čekaju svjetlost dana. (MIRJANA STRČIĆ).

GERT OSWALD, »LEXIKON DER HERALDIK«, BIBLIOGRAPHISCHES INSTITUT, MANNHEIM — WIEN — ZÜRICH 1985. Pri sastavljanju enciklopedija nije jednostavno odabrati koncepciju. Kod leksikografskih djela za heraldiku posebna je teškoća u objedinjavanju tehničkih i umjetničkih termina, pojmova heraldičke teorije, terminologije blazoniranja te povijesnih, prav-